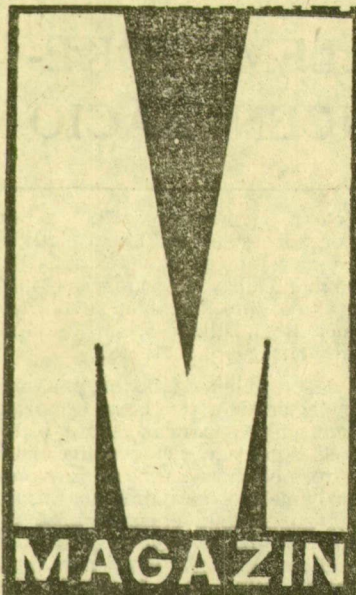
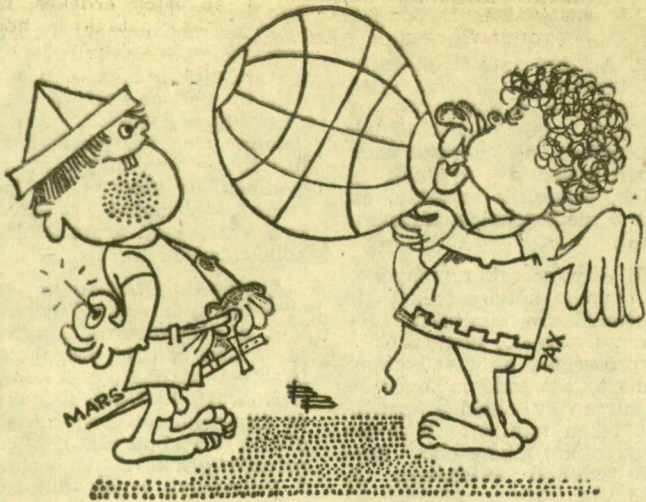

Andrássy La'os ÓÉV BÚCSÚZÓJÁN

Hőezüst sugarút
szőtrázik a fényben
mint a csillagszórós
fényhidak az égen...
óév búcsúzóján
újév születésén
add a kezéd kedves
ülj le ide mellém
nézz így a szemembe
s mondd: ugye nehéz volt?
— Nehéz is volt szép is
így is a mienk volt...
lehesse majd könnyebb
két szép gyermekünknek
könnyebb s gazdagabb is
csak el ne feledjék
soha ne tagadják:
nehéz volt de szép is...

MARS ÉS PAX

TÖRÖTT BORS

Kicsi a bors — de még meg-
törve is erős. Főleg, ha az ember
orra alá törnek borsot!

Betű szerint? Kíűrités után
azonnal kimosandó — szól a szigorú
felirat a tejesüvegeken. Er-
ről az üvegről nehezen böngé-
szem ki. Az üvegbe préselt betűk
között, ki tudja mióta, ragad a
kosz. Most hát: tartsam be az
utasítást betű szerint?

Diótörő. A fél kiló dióbél, amit
az Anna-kúti Csemegében vet-
tem, 36 forint volt. Nem számol-
va a tönkrement diódarálót és a
vendégek kitörött műfogorát.
Tanulság: a diótörő nem dió-
tisztító. Arra a statusra még ez-
után vesznek fel majd valakit.

Be nem tartása. Azt, hogy ti-
los, mindenki érti. Nálunk csak
tilos van. Dohányozni, kutyát be-
hozni, meg ilyesmit tilos, de még
„tilos a bemenet” is.

Németországban vagy ötféle
feliratot láttam, amely a „dohá-
nyozni tilos” tartalmát fejezte
ki, de hogyan? „Szíveskedjék
mellőzni”, „nem kívánatos”, „a
büfében rágyújtani udvariatlan-
ság” — és ilyenek, persze én ezt

Tóth
Béla

ALVÓ ERDŐK

Valami varázslatos vonzalom
mindig élhetett bennünk
az erők iránt, ahogy a
tüzek, vizek, mélységek, magas-
ságok máig is felébresztik ábrá-
ndozó érdeklődésünket.

Kurtán, a mai kor tempójá-
hoz mérve, mondhatjuk most is
szeretjük az erdőt. Talán, mert
valamiképp kezes-lábas őseink
lakták, félték, éltek az erdőket.
Bújták, tüzelték, vadászták, sze-
rették. A görög mitológia sze-
rint érző, élő, cselekvő lény az
erdő. A nimfák a fákkal szület-
tek, velük haltak meg. A nárci-
szok, a babérok, a ciprusok
emberi sorsokat éltek. Mi már
másképp hisszük mindezt, azon-
ban az erdők bármely évszaka,
napszaka külön hangulatképeket
hív elő, s rögzít bennünk.

Téli erdők alusznak határaink-
ban. Lombtalan sűrűjűkben értő
erdész jár mellettem. Csönd van.
Az erdők körüli négy-öt falu
lábujjhegyes zöreije a sűrű ágak
között megszüre érnek ide. A
kisvonaftátt nem erősebb egy
gidáját szőlő őztechén halk biz-
tatásánál. Fácánkakasok csordát-
pásztorító hangja otthonias han-
gulatot kelt. S az ágak között
suhanó szél a homokúton léptető
erdőkerülő lova lábnyomát el-
nyeli halkán.

Őreg erdészem, tán barátom
is, szederjés, cserzett arcával
minden erdőzugot személyes ismerő-
seként számot tartó emberem,
nemcsak a fákat, a tulaj-
don sérthetlenségét, hanem a
vágások, gyérítések, ültetések
szakszerűségét is őrzi. És a ho-
moki erdők hagyományát, han-
gulatát, rezzenéseit.

— Valamelyik öregapám ré-
vén emlékszem rá, úgylehet ő
is hallotta valamelyik öregapjától,
hogy valamikor, ha ezek a
homokföldek a széllal összevesze-

kedtek, rosszkedvükben akár el-
temettek egy falut. Itt egyszer
Kistelek szélső házait a bőjt
szelek úgy betemetették homok-
kal az 1700-as évek elején,
hogy Szögedéből mentek oda ki-
ásni őket. Egy másik öregapám
meg sokgyermekes pásztorember
a főlőtanyán, halálát érezve úgy
hagyatkozott: ne temessetek el
Balástyán gyerekeim, mert kifű a
szél a síromból. Az pedig bor-
zadály csúnya látomány. Mert
én csimazsodó koromban, az ápr-
ilisi szelek dudálása idején, egy
éjszaka arra virradtam fel a
pusztán, hogy a temetődomb el-
repült a helyről, a koporsók, a
csontok mind kitakrózva ijeszt-
gették az élőket. Pedig azokban
a könnyű ásatú homokokban nem
sajnálta a kétméteres síroktól a
lapátot, erőt.

De hát mi is védhette öreg-
jeink szerint a pusztában élő-
ket, hiszen azok pogányságuk-
ban még a hónapok neveit is régi
nyelven nevezték. Ezek kö-
zül néhányra emlékszem is: ápr-
ilis — gólyahír hónap, szeptem-
ber: fecskévaló hónap. Októ-
ber — ökönyál hónap.

S a csillagokat is másképp néz-
ték, nevezték, mint a mi korunk-
beliek, nekik az volt az órá-
juk, ígykeztek azokból kiolvas-
ni az időjárást, a termést, meg a
jövőjüket. Mivel akkoriban reg-
gelenként a meteorológiai inté-
zet nem jelezte, hogy esik-e az
eső, vagy süt-e a nap.

Így aztán azt tartották, hogy
Lőrincor, az őszetendő utolsó
napján lehullanak az őcska csil-
lagok, és Keleten a napjárás-
sal szembe jönnek a Kaszás-
meg a Fias-csillagok. A Fias ara-
táskor két óra tájban rálép a
járó útjára. A Hajnalcsillagot
különbön Vezérbéresnek vagy
Vadölőnek is nevezték, amit csil-
lagszűrület táján lehet látni. És
a Vénuszt álomhozónak, az őz-
vegyszonyok csillagát pedig
Furu-csillagnak hívták. De az ő
eszükjárása szerint minden földi
dolognak létezett csillaga. Volt
búdosok csillaga, azt a tolvajok
szerették nagyon, mert ha lát-
szott az égen, biztos mehettek
lopni.

Hanem a csillagokból vissza-
térve homokjainkra, elmondhat-
juk, bizony sokáig nem tudták
tartósan megkötözni a bestét.
Tömörkény István, a pusztákat
legjobban ismerő író Vándorló
fölké c. munkájában így szól
a homok drámajátékáról.

„Végigvágat a tájon a szá-
raz vihar. A gólyafészek lerepül
a kemény tetejéről, és száll mes-
sze az apró gólyákkal egyetembe.
A szénapadlás elől elfújja a ne-
héz létrát, és bontogatja már a
ház tetejét. Egyre lejjebb száll,
a földet keresi, hogy abban kárt
tegyen. Mikor aztán leér, egész
hatalmával söpör, a járomszög is
megtanul repülni.

Kétágú öreg fatörzsek szétre-
pednek, fiatal fák gyökerestől
fordulnak ki, a föld utazik...
Ahol búzavetés állott, ott tágas
mélvédés látszik, mint amilyen
a kiszáradt tófenék szokott len-
ni, ahol pedig az árpa virult,
ott se síkság, se árpa, hanem
magas domboldal a búzavetés
földestül átvándorolt az árpa-
vetésbe.”

A védtelenségét eszével felfo-
gó ember sokáig tétlenül nézte

a szelek uralmát. Vedres István,
városunk hítes földmérő mérnöke
Sivány homokság használhatása
című, 1825-ben kiadott munká-
jában így summázza a védelem
lehetőségét. „Száz esztendő és
a gyakran uralkodó szelek a
buckákat felhasigatták, és a leg-
szebb földeket, söllyékeket be-
borították folyó homokkal. Így a
termőföldeket minden esztendő-
ben elfoglalják a futóhomokok,
anélkül, hogy csak a legkisebbet
is eléjükbe álltunk volna, néz-
tük, és még ma is láttuk ve-
szedelmüket, anélkül, hogy egy
tapodt földcskét meg tudnánk
oltalmazni.

Mi lesz belőlünk tíz, vagy húsz
esztendő múlva? Azt várjuk el,
hogy a szegedi puszták is az ará-
biai sivatag homokait ábrázol-
ják?”

Továbbá a tennivalókról így
szól:

„Az olyan helyeken, amilyen
Szegednek a környéke, ahol nem-
csak, hogy semmi erdő nincse-
nek, hanem ahol több mért föl-
deken el lehet menni, úgy kell
tekinteni egy újonnan született
erdőt, mint egy ma született édes
gyermekét az édesanyának, mely
nagy gondnal és micsoda vágyás-
sal, figyelemességgel ápolgatja
az méhének kedves gyümölcsét!
Azonkívül, hogy maga mellé szol-
gálat, dajkákat fogad, még szom-
szédjait is összehívja, dicsekedve
mutatja neki csemetéje körül
tett iparkodásának hasznos foga-
natját.”

Szeged fia szavának volt foga-
natja. Már akkor is odafigyelt a
város a szülöttjére. Még Vedres
István életében 7 ezer hold erdőt
ültettek a sivány homokság meg-
kötésére. Főlőtanyán ilyen ne-
vű erdőket ültettek: Cédulás,
Csöngöle, Száz, Bagyor stb.
Sok ezek közül hozzáértés híján
nem érte meg a nagykorúságot.
Hanem az alsótanyai rész sze-
rencsesebbnek mutatkozott, nem-
csak a fák idegyökereztetésében,
hanem a szakszerűség fölnöveke-
désében is. Most itt aztán szé-
pen alszanak, kicsit susognak, az
első telepítésük óta már több-
ször fölújított Ruki, Mérges, Öt-
tömös, Rívó és a többiek.

Az emberi teremő akarat daj-
káló karjai között alusznak hát
erdőink. S az ember most is
munkál körülöttük. Hogy gyü-
mölcst lehet előcsalni a szelfő-
tés nélküli mostoha homokból, az
erdőktől tanulta el az ember. Az
én suhancér koromban ilyenkor
már kántálni jártunk a nappali
gyerítések befejezésével, ahogy
feljött a Vezérbéres csillaga. És
dalolástunk: „Porka havak hul-
ladoznak, Nyulak, rókák játsza-
doznak.”

A tanyákon kószáltunk, vártak
bennünket, bárhová persze nem
győztünk eljutni. Beköszöngél-
tünk:

„Adjon isten sokakat,
sok karácsonyi napokat,
bort, barackot,
szörös farkú malacot,
kenyér-búzáat eleget,
az üvegnek feneket,
hogy ihassunk mi is eleget.”

A világ változik. A mai gyerek
tévében nézte a karácsonyi mű-
sort, másképp nézi az életet, mint
mi. Gondolom, neki jobb kell,
hogy legyen a sorsa, mint mienk
volt, mert jobb homokon növe-
szik.

Az erdők is megváltoznak. Az
elődök akácosokkal kísérleteztek.
Kiss Ferencék idemarasztalták a
feketefenyőt, s manapság már
azok is teljesen itthon érzik ma-
gukat. A nyárfafélékkel, fekete,
fehér, szürke nyarakkal, aká-
cokkal susognak.

Dénés János

Női fej

Füszy László KIS VERSEK

Holnapunk elé

Egyszer nyugtot ad majd
A világ magának;
Egyszer fúriáink
Félúton megállnak
Egyszer gyűjtogatók
Tűz-erel fogynak,
S békét ad az Eszme
Minden boldogoknak.

Egy szó a bátorhoz

Szállhatsz úrhajós, te
Küldve térbe, hosszan;
Végpont nem kerít be,
Enged szétszótottan,
Bonthatod a szárnyad
Rakétáddal rendre;
Kozmosz könnyen túri,
S adj sokat szívedre!

Neo-burzsóák

Köztünk élnek, vannak
Sorban ide értek;
Hitlen társaságuk
Vállalati ének;
Tud hasznót teremni
Ma is klikkben, vértben;
S hol a Prémium szőlő:
Mindezt jól megértem.

Egy költő élményéről

Sajnálta a fűtőt
Lent a rőt poklában...
Fundálódott mellé
S meg is mondta bátran.
Am sokat nem ér ez,
Lent a munka készen
Teremt így is, úgy is
Vállalt ösztökében.

Vélemény

Szó túl nagyra szánva
Zárat jól sosem nyit;
Dőre sokat adni
Rá és dőre semmit.
Vas-szilárdnak lenni
S puhánynak sem érdem;
A mindent feloldó
Össz-világ kegyében.

Pintér József

Enyészet